

וירא והנה עלה קיטר הארץ פקיטר הכבשן לא תבע עליה דלוט ולא אמר עליה לקדשא בריך הוא כלום, אוף הכי קדשא בריך הוא לא אמר ליה מידי, בגין דלא יחשב אברהם דקודשא בריך הוא גרע מזכותיה כלום.

ואי תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט בלביה כלום, הא מסר נפשיה למיהף לאגחא קרבא בחמשה מלכין תקיפין, כמה דאת אמר, (בראשית יד) וישמע אברהם פי נשפה אחיו וגו'. וכתוב ויחלק עליהם לילה. וכתוב וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגו'. אבל ברחימותא דרחים לקדשא בריך הוא וקמא עובדוי דלוט דלא כשרן פדקא יאות, לא בעא אברהם דבגיגיה ישבוק קדשא בריך הוא כלום מדיליה, ובגיגי כף לא תבע עליה רחמי לא בקדמיתא ולא בסופא:

בסופא:

מדורש הנעלם
ויצל לוט מצוער וגו'. אמר רבי אבהו, בא וראה מה פתיב פיצר הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם עד אותו זמן דכתיב, (יחזקאל לו) והסרתי את לב האבן וגו'. שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא כא וחוזר לו אצל בני אדם, הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער. מצערה של גיהנם משם עולה לפתות בני אדם.

אמר רבי יהודה שלש הנהגות יש באדם, הנהגת השכל והחכמה וזו היא (דף קט ע"ב) פת הנשמה הקדושה. והנהגת התאוה ככל תאוות רעות, וזהו כח התאוה. והנהגת המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף והיא נקראת נפש הגוף, אמר רב דימי זהו כח המחזיק.

אמר רבי יהודה בא וראה לעולם אין יצר הרע שולט

והנה עלה קיטר הארץ פקיטר הכבשן, לא בקש על לוט ולא אמר עליו לקב"ה כלום. אף כף לא אמר לו הקדוש ברוך הוא דבר, כדי שלא יחשב אברהם שהקדוש ברוך הוא גרע מזכותו כלום.

ואם תאמר שאברהם לא החשיב בלבו את לוט לכלום - הרי מסר נפשו ללכת להלחם בקרב עם חמשה מלכים חזקים, כמו שנאמר וישמע אברהם פי נשפה אחיו, וכתוב ויחלק עליהם לילה, וכתוב וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגו'. אבל באהבה שאהב את הקדוש ברוך הוא וראה שמעשיו של לוט אינם פשרים כראוי, לא רצה אברהם שבגללו יעזב הקדוש ברוך הוא כלום משלו, ולכן לא בקש עליו רחמים לא בתחלה ולא בסוף.

מדורש הנעלם

ויצל לוט מצוער וגו'. אמר רבי אבהו, בא וראה מה פתיב פיצר הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם עד אותו זמן, שכתוב (יחזקאל לו) והסרתי את לב האבן וגו'. שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא כא וחוזר לו אצל בני אדם. זהו שכתוב ויעל לוט מצוער, מצערה של גיהנם, משם עולה לפתות בני אדם.

אמר רבי יהודה, שלש הנהגות יש באדם: הנהגת השכל והחכמה, וזו היא פת הנשמה הקדושה. והנהגת התאוה, שהיא מתאוה בכל תאוות רעות, וזהו כח התאוה. והנהגת המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף, והיא נקראת נפש הגוף. אמר רבי דימי, זהו כח המחזיק. אמר רבי יהודה, בא וראה,

אֵלָא בְּאֵלוּ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלִין דְּאִמְרִין, נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא הַרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם, מִשְׁמַע דְּכֹתִיב וְתֹאמַר הַבְּכִירָה אֵל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן. נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאֲחֵרֶת וּמְפַתֶּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְהִיא אוֹמְרַת לְכֹה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִין וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גִּלְף וְנִרְדֵּף אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמַדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה עוֹשׂוֹת, שְׁתִּיחֶן מִסְפִּימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ, מַה כְּתִיב וּתְשַׁקֵּן אֶת אֲבִיהֶן יִין מִתְפַּטְמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לַיֵּצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה.

וְתִקֵּם הַבְּכִירָה וְתִשְׁכַּב אֶת אֲבִיהָ. כְּשֶׁאֲדָם שׁוֹכֵב עַל מִטְתּוֹ בְּלִילָה, נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא הַמְעוֹרֶרֶת לַיֵּצֵר הָרַע, וּמְהַרְהֵרֶת בּוֹ, וְהוּא דֹבֵק בְּכָל הַרְהוּר רַע עַד שְׁמִתְעַבְרַת מְעֵט (ס"א מִמְנוּ) (ר"א ל"ג ע"ל) (ג"א ע"ד) שְׁמִבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמְחַשְׁבָּה הָרַעָה וְדִבְקָה בּוֹ, וְעַדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׁזֹאת הַתְּאַוָּה מְעוֹרֶרֶת לְכַח הַגּוֹף כְּמִתְחַלְלָה לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע וְאִזּוּ הוּא תְּשׁוּלִים הָרַעָה, הֵדָא הוּא דְכֹתִיב וּתְהַרִין שְׁתִּי בְּנוֹת לוֹט (ר"ה ק"ו ע"א) מְאֲבִיהֶן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע מִתְּפַתָּה אֵלָא בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, וּמִתּוֹף שְׁמַחַת הַיִּין אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם. בְּצַדִּיק מַה כְּתִיב בֵּיהּ (מְשַׁלִּי יג) צַדִּיק אֲכָל לְשֶׁבַע נֶפֶשׁוֹ. וְאִינוּ מִשְׁתַּכֵּר לְעוֹלָם, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֵיא צוֹרְבָא מְרַבְּנֵן דְּמְרוּי, קְרִינָא עֲלֵיהּ (מְשַׁלִּי יא) גְּזִים זֶהָב בְּאִף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁמַחֲלֵל שֵׁם שְׁמַיִם. מְנַהֵג הַרְשָׁעִים מַהוּ (יִשְׁעִיהַ כב) הִנֵּה שְׁשׁוֹן וְשְׁמַחָה. הַיִּין אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם, הַרוּג בְּקָר וְשְׁחוּט צֹאן וְגו'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַכְּתוּב (מְשַׁלִּי ה) הוּי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקְר שְׁכָר יִרְדְּפוּ וְגו'. כְּדִי לְעוֹרֵר לַיֵּצֵר הָרַע, שְׁאִין יֵצֵר הָרַע מִתְעוֹרֵר אֵלָא מִתּוֹף הַיִּין, הֵדָא הוּא דְכֹתִיב וּתְשַׁקֵּן אֶת אֲבִיהֶן יִין.

לְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֵלָא בְּאֵלוּ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלוּ שְׁאִמְרֵנוּ, נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא הַרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם, מִשְׁמַע שְׁכֹתוֹב וְתֹאמַר הַבְּכִירָה אֵל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן. נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאֲחֵרֶת וּמְפַתֶּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְהִיא אוֹמְרַת לְכֹה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִין וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גִּלְף וְנִרְדֵּף אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמַדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה עוֹשׂוֹת? שְׁתִּיחֶן מִסְפִּימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ. מַה כְּתוּב? וּתְשַׁקֵּן אֶת אֲבִיהֶן יִין. מִתְפַּטְמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לַיֵּצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה.

וְתִקֵּם הַבְּכִירָה וְתִשְׁכַּב אֶת אֲבִיהָ. כְּשֶׁאֲדָם שׁוֹכֵב עַל מִטְתּוֹ בְּלִילָה, נֶפֶשׁ הַמֵּתְאַוֶּה הִיא הַמְעוֹרֶרֶת לַיֵּצֵר הָרַע וּמְהַרְהֵרֶת בּוֹ, וְהוּא דֹבֵק בְּכָל הַרְהוּר רַע עַד שְׁמִתְעַבְרַת מְעֵט [מִמְנוּ] [ר"א ע"ל] [ג"א ע"ד] שְׁמִבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמְחַשְׁבָּה הָרַעָה וְדִבְקָה בּוֹ, וְעַדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׁזֹאת הַתְּאַוָּה מְעוֹרֶרֶת לְכַח הַגּוֹף כְּמִתְחַלְלָה לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְאִזּוּ הוּא תְּשׁוּלִים הָרַעָה. זֶהוּ שְׁכֹתוֹב וּתְהַרִין שְׁתִּי בְּנוֹת לוֹט מְאֲבִיהֶן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע מִתְּפַתָּה אֵלָא בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, וּמִתּוֹף שְׁמַחַת הַיִּין אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם. בְּצַדִּיק מַה כְּתוּב בּוֹ? (מְשַׁלִּי יג) צַדִּיק אֲכָל לְשֶׁבַע נֶפֶשׁוֹ, וְאִינוּ מִשְׁתַּכֵּר לְעוֹלָם. שְׁאִמְרַ רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ תְּלַמִּיד חֲכָם שְׁשׁוֹתָהּ, קוֹרְאִים עֲלָיו (שם יא) גְּזִים זֶהָב בְּאִף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁמַחֲלֵל שֵׁם שְׁמַיִם. מְנַהֵג הַרְשָׁעִים מַהוּ? (יִשְׁעִיהַ כב) הִנֵּה שְׁשׁוֹן וְשְׁמַחָה. הַיִּין אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם, הַרוּג בְּקָר וְשְׁחוּט צֹאן וְגו'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַכְּתוּב (שם ה) הוּי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקְר שְׁכָר יִרְדְּפוּ וְגו'. כְּדִי לְעוֹרֵר לַיֵּצֵר הָרַע, שְׁאִין יֵצֵר הָרַע מִתְעוֹרֵר אֵלָא מִתּוֹף הַיִּין. זֶהוּ שְׁכֹתוֹב וּתְשַׁקֵּן אֶת אֲבִיהֶן יִין.

אמר רבי אבהו מה כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם פח הגוף לעבד תאוותו בעולם הזה. דאמר רבי אבהו בשעה שנכנסין הרשעים בגיהנם מכניסים ליצר הרע לראות בהן, הדין הוא דכתיב ולוט בא צערה לצערה של גיהנם, ונפק ליה מתמן לנסותא לברייתא פדקאמרן. הדין הוא דכתיב ויעל לוט מצוער מצערה של גיהנם.

וישב בהר, אמר רבי יצחק משמע דכתיב בהר מלמד שהוא שם מושבו במקום הר. גוף שהוא הרב בהר דלית ביה טיבותא. ושתי בנותיו עמו. אלו השתי כחות דאמרן. כי (דף קי ע"ב) ירא לשבת בצוער, יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים וחושב ששם ידון, פיון שרואה שאינו נדון שם יוצא והולך לפתות בני אדם אתריו.

רב הונא כד הוה דריש לאזהרא לבני אדם, הוה אמר להו בני אסתמרו משליחא של גיהנם, ומאן הוא זהו יצר הרע שהוא שליח של גיהנם.

רבי אבא אמר מאי דכתיב, (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב. אלו שתי בנות לוט דאמרן, שהיא נפש המתאנה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם.

אמר רבי יהושע פתיב הכא בלוט פי ירא לשבת בצוער, וכתוב התם לעלוקה שתי בנות הב הב. יר"א בגימטריא הוא עלוק"ה. אמר רבי יצחק אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא, אלא כן דרך כל עושה עולה, בשרואה הרע מתירא לפי שעה, מידי חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום, כן יצר הרע בשעה שרואה דין ברשעים ירא, פיון שיוצא לחוץ (לעשות) אינו חושש כלום.

עלוק"ה. אמר רבי יצחק, אם ירא הוא, אז למה הוא בא להטעות את הבריות? אלא כן דרך כל עושה עולה - בשרואה הרע, מתירא לפי שעה, ומידי חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום. כן יצר הרע, בשעה שרואה דין ברשעים, ירא. פיון שיוצא לחוץ [לעשות], אינו חושש כלום.

אמר רבי אבהו, מה פתוב? ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר, יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם פח הגוף לעבד תאוותו בעולם הזה. שאמר רבי אבהו, בשעה שנכנסים הרשעים בגיהנם, מכניסים ליצר הרע לראות בהן, זהו שפתוב ולוט בא צערה, לצערה של גיהנם. ויצא לו משם לנסות את הבריות, כמו שאמרנו. זהו שפתוב ויעל לוט מצוער - מצערה של גיהנם.

וישב בהר - אמר רבי יצחק, משמע שפתוב בהר, מלמד שהוא שם מושבו במקום הר. גוף שהוא הרב בו טובה. ושתי בנותיו עמו - אלו שתי הכחות שאמרנו. כי ירא לשבת בצוער - יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים וחושב ששם ידון. פיון שרואה שאינו נדון שם, יוצא והולך לפתות בני אדם אתריו.

רב הונא כשהיה דורש להזהיר את בני האדם, היה אומר להם: בני, השמרו משליח של גיהנם, ומי זהו? זה יצר הרע, שהוא שליח של גיהנם.

רבי אבא אמר, מה זה שפתוב (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב? אלו שתי בנות לוט שאמרנו, שהיא נפש המתאנה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם.

אמר רבי יהושע, פתוב כאן בלוט פי ירא לשבת בצוער, וכתוב שם לעלוקה שתי בנות הב הב. יר"א בגימטריא הוא

רבי אבא אמר מהו דאמרו ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן. מאי אבינו זקן. זהו יצר הרע שנקרא זקן שנקאמר (קהלת ד) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן שנולד עם האדם.

דתנינן. אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי אותה נפש המתאנה אומרת לאחרת אבינו זקן נרדף אחריו ונדבק (דף קיא ע"א) בו פשאר כל הרשעים שבעולם. ואיש אין בארץ לבא עלינו, אין איש צדיק בארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים בארץ, לית אנו בלחודנא חביבין, נעשה כדרך כל הארץ שהם חביבים, שעד היום דרך כל הארץ הוא. לכה נשקה את אבינו זין, נשמח בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה חמרא ונדבק באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו. ורוח הקדש צוחת ואומרת (ישעיה כח) גם אלה ביין שגו ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה תא חזי, מה פתיב ותשקינן את אביהן זין. דרך הרשעים לטעות אחרי היין לפנק ליצר הרע ולעוררו, ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו, מיד ותקם הבכירה ותשכב את אביה. היא מזמנת עמו ומתאנה ומתהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה ואינו משגיח בה (ס"א מההוא זמנא) מה הוא ממנה. בשכבה ובקומה. בשכבה בעולם הזה ובקומה לעתיד לבא. בשכבה בעולם הבא פשתתן דין וחשבון. ובקומה ליום הדין דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר פן מעוררת לאחרא לאחר שהרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת ונדבקת בו ותשקינן את (דף קיא ע"ב) אביהן זין. כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקת בו ואזי תשלום הרעות

רבי אבא אמר, מה זה שאמרו ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן? מה זה אבינו זקן? זהו יצר הרע שנקרא זקן, שנקאמר (קהלת ד) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן שנולד עם האדם.

ששנינו, אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי, אותה נפש המתאנה אומרת לאחרת: אבינו זקן, נרדף אחריו ונדבק בו פשאר כל הרשעים שבעולם. ואיש אין בארץ לבא עלינו - אין איש צדיק בארץ ואין איש שליט על יצרו. הרבה רשעים בארץ, אין אנו בלחודנו רשעים, נעשה כדרך כל הארץ שהם רשעים, שעד היום דרך כל הארץ הוא. לכה נשקה את אבינו זין - נשמח בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה זין ונדבק באבינו, ביצר הרע, ונשכבה עמו. ורוח הקדש צוחת ואומרת: (ישעיה כח) גם אלה ביין שגו ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה, בא ראה מה פתוב? ותשקינן את אביהן זין. דרך הרשעים לטעות אחרי היין, לפנק ליצר הרע ולעוררו. ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו, מיד - ותקם הבכירה ותשכב את אביה. היא מזמנת עמו ומתאנה ומתהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה ואינו משגיח בה [באותו זמן] מה הוא ממנה. בשכבה ובקומה - בשכבה בעולם הזה, ובקומה לעתיד לבא. בשכבה - בעולם הבא פשתתן דין וחשבון, ובקומה - ליום הדין, שפתוב (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בו יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר פן מעוררת לאחרת. לאחר שהרהור גדול נדבק